

UCHWAŁA NR XX/106/25
RADY GMINY KIWITY
z dnia 19 grudnia 2025 r.

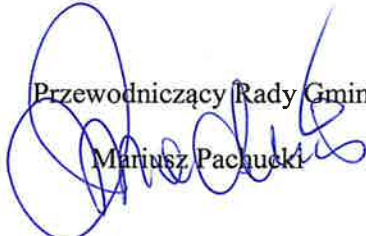
w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kiwity na lata 2026-2029

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art.4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023, poz. 1939) Rada Gminy Kiwity uchwala, co następuje:

§1.Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kiwity na lata 2026 – 2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje od 1 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Mariusz Pacucki

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE KIWITY NA LATA 2026 - 2029**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. ORGANIZACJA PROGRAMU	9
1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	7
2. ADRESACI PROGRAMU	8
3. REALIZATORZY PROGRAMU	8
4. WYKONANIE, KOORDYNACJA ORAZ KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU	10
II. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY KIWIT	10
1. ŚRODOWISKO LOKALNE	10
2. SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY KIWITY	13
3. DZIAŁALNOŚĆ GKRPA W GMINIE KIWITY	15
III. CELE PROGRAMU	16
IV. PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII NA TERENIE GMINY KIWITY	21
V. PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM BEHAWIORALNYM	25
VI. TERMIN REALIZACJI ZADAŃ	28
VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE	28
VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	29

HARMONOGRAM REALIZACJI WYDATKÓW GKRPA W KIWITACH NA 2025 ROK

WSTĘP

Samorząd gminny na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2023.2151) w związku z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2023.1939) ma obowiązek przyjmować i realizować gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Profilaktyka im rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz narkomanii to kluczowy obszar działania, który obejmuje edukację, zapobieganie, wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz wdrażanie programów na poziomie lokalnym i krajowym. Profilaktyka ma na celu redukcję czynników ryzyka i wzmocnienie czynników chroniących, a także edukację społeczeństwa na temat uzależnień.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kiwity na lata 2026 – 2029, zwany dalej Program opracowywany jest obligatoryjnie i określa zadania samorządu lokalnego w obszarze ochrony zdrowia zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii, w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narodowym Programie Zdrowia oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W/w Program jest zapisem podejmowanych działań, które realizowane będą w ramach zadania własnego gminy, ma on na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszaniu tych, które aktualnie występują. Zadania programu są w dużej mierze kontynuacją wcześniej prowadzonych działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kiwity na lata 2026 – 2029 tak jak i programy z poprzednich lat jest skierowany do wszystkich grup społecznych Gminy, borykających się z problemem alkoholowym, bądź zagrożonych prawdopodobieństwem jego wystąpienia. Treść programu zawiera między innymi zdiagnozowane problemy związane z uzależnieniami, cele i zadania oraz sposoby ich realizacji. Program koncentruje się wokół profilaktyki na różnych poziomach jej oddziaływania i dotyczy realizacji działań informacyjnych i edukacyjnych (działania uprzedzające), działań kierowanych do osób z grup ryzyka (działania powstrzymujące), wspieraniu w utrzymywaniu abstynencji (działania podtrzymujące), a także wsparciu osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i ich skutkami (działania terapeutyczno-korekcyjne i wspierające). Elementem gminnego

programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, o których będzie mowa w odrębnym rozdziale.

Realizacja w/w programu od wielu lat opiera się na współpracy wielu instytucji i organizacji pozarządowych, uwzględniających w swych działaniach dobieranie specyficznych metod do rozwiązywania konkretnych problemów. Nadużywanie alkoholu ma znaczący wpływ na życie całej rodziny, w głównej mierze to alkohol powoduje ubóstwo, wykluczenie społeczne, konflikty, jak i przemoc. Konsekwencje nadużywania alkoholu dotyczą nie tylko osób pijących, ale i członków ich rodzin co wiąże się z osłabieniem funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny, przez co naraża w sposób szczególny dzieci i młodzież na poszukiwanie alternatywnych form aktywności często związanych ze spożywaniem alkoholu lub środków psychoaktywnych.

Uzależnienia towarzyszą człowiekowi od dawna. W dzisiejszym świecie każdy człowiek w mniejszym, lub też w większym stopniu miał styczność z osobami uzależnionymi od alkoholu czy też innego rodzaju substancji psychoaktywnych. Obecnie, jest to niezmiernie istotny problem społeczny, przynoszący niewymierne szkody. Potrzebę przeciwdziałania temu zjawisku oraz pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym podnosi się już od wielu lat. Uzależnienie wiąże się z silną potrzebą, psychicznym przymusem albo zażywania jakiejś substancji albo wykonywania określonej czynności – uzależnienia behawioralne. Bez względu na to, czy będzie to uzależnienie od alkoholu, leków, narkotyków czy też hazardu, zakupów albo seksu, prowadzi do koncentrowania się życia wokół tego, co jest przyczyną uzależnienia. A sama osoba uzależniona będąc ofiarą nałogu cierpi w zasadzie w każdej sferze życia: emocjonalnej, psychicznej, intelektualnej i fizycznej.

Szkody spowodowane przez alkoholizm czy narkomanię można określić w trzech głównych wymiarach:

- indywidualnym - oddziaływanie negatywne na zdrowie psychiczne i fizyczne osób pijących;
- społecznym - negatywne oddziaływanie na zdrowie psychiczne i fizyczne członków rodziny, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, ubóstwo, bezrobocie itp.;
- ekonomicznym - koszty leczenia, wypadków drogowych, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, systemu pomocy społecznej i ubezpieczeń, leczenia odwykowego, przedwczesnej umieralności, spadku wydajności pracy itp.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, natomiast narkomania, to uzależnienie od środków psychoaktywnych takich jak narkotyki,

dopalacze. Z uzależnieniami tymi wiązą się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowią one problem socjalny i przyczyniają się do występowania zjawisk patologii społecznych. Alkoholizm czy narkomania są ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Wspólną cechą wszystkich uzależnień jest zaburzona kontrola impulsów, którym osoba z takimi problemami nie jest w stanie się oprzeć, a poddanie się im przynosi poczucie ogromnej ulgi. Dlatego też osoby szukają przyjemności brnąć coraz głębiej w uzależnienie i powinni jak najszybciej zostać objęci profilaktyką.

Profilaktyka oznacza odpowiednie działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się i/lub rozwojowi danego zjawiska w konkretnej społeczności. Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki oraz grupy społeczne mające na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym, zanim one wystąpią.

Stosowane poziomu profilaktyki:

Promocja zdrowia psychicznego - to proces zwiększania kontroli nad własnym zdrowiem psychicznym poprzez wiedzę, umiejętności i postawy, a także dbanie o dobre samopoczucie. Obejmuje ona aktywne budowanie odporności psychicznej (np. przez aktywność fizyczną, dbanie o sen i relacje) oraz działania zapobiegające zaburzeniom (np. zarządzanie stresem, edukacja). Jest to również promowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i zapewnienie im wsparcia.

Kluczowe elementy promocji zdrowia psychicznego:

- rozwijanie kompetencji: uczenie się umiejętności radzenia sobie ze stresem, rozwijanie poczucia własnej wartości i pozytywnych postaw,
- aktywność fizyczna: regularne ćwiczenia mają udowodnione działanie antydepresyjne i poprawiają nastrój,
- relacje społeczne: budowanie i pielęgnowanie relacji z innymi zapewnia poczucie wsparcia, które jest kluczowe w trudnych chwilach,
- dbanie o sen i odpoczynek: odpowiednia ilość snu i czas na wyciszenie są niezbędne do utrzymania dobrego samopoczucia psychicznego,
- rozwijanie pasji i celów: znajdowanie celu w życiu i rozwijanie zainteresowań wpływa pozytywnie na kondycję psychiczną.

Warto pamiętać, iż zdrowie psychiczne to nie tylko brak chorób, ale pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny. Wsparcie i pomoc specjalisty nie są powodem do wstydu.

Profilaktyka uniwersalna - skierowana jest do wszystkich mieszkańców, bez względu na stopień ryzyka. Podejmowane działania skupiają się wokół zagadnień związanych z promocją zdrowego stylu życia, rozwijaniem postawy dbałości o zdrowie własne i innych ludzi, umiejętności dokonywania świadomych wyborów. To również rozwijanie postawy asertywności, kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sytuacji przeżywania trudnych sytuacji życiowych. W/w profilaktyka ma na celu przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych lub opóźnienie inicjacji.

Profilaktyka selektywna - skierowana jest do mieszkańców z grupy zwiększonego ryzyka, czyli do osób, które w stopniu wyższym niż przeciętny są narażone na rozwój zaburzeń. Profilaktyka selektywna koncentruje się na zagrożonych grupach młodzieży, osobach, które cechuje wysoka ekspozycja na czynniki ryzyka. Celem jest tworzenie warunków, które umożliwiają wycofanie się z zachowań ryzykownych.

Profilaktyka wskazująca - skierowana jest do grupy, w której rozwinęły się już symptomy zaburzeń, w tym związane z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Obejmuje ona działania interwencyjne i terapeutyczne, mające na celu zablokowanie pogłębiania się zaburzeń i zachowań destrukcyjnych oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego funkcjonowania społecznego (resocjalizacja). Przykładem profilaktyki wskazującej są zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, które pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, przejawiają wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami, a także nadużywają alkoholu lub/i eksperymentują z narkotykami. Do profilaktyki wskazującej można również zaliczyć niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i interwencyjne podejmowane przez pracowników socjalnych, pedagogów, wolontariuszy działających w terenie (tzw. party workerów lub street workerów) podejmowane wobec młodzieży, która używa narkotyków i spotyka się w klubach lub innych miejscach zabawy i rekreacji.

Samorząd lokalny dysponując największą wiedzą o problemach swoich społeczności. Gmina, na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, stała się podmiotem właściwym do tego, aby zmierzyć się z problemami uzależnień występującymi w jej społeczności i podejmować zorganizowane, samodzielne działania dla lepszego radzenia sobie z nimi.

I. ORGANIZACJA PROGRAMU

1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie związane z uzależnieniem od alkoholu jest w Polsce Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. 2023 poz. 2151) zwana dalej ustawą. Zgodnie z ustawą „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy” (art. 4¹ ust.1 ustawy).

Natomiast zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. 2023 poz. 1939) do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii (art. 10 ustawy).

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii to podstawowy dokument polityki społecznej i zdrowia publicznego, który służy realizacji kierunków i celów działań na rzecz poprawy zdrowia, w szczególności w obszarze problemów uzależnień, skierowany do mieszkańców Gminy Kiwity.

2. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Kiwity, a w szczególności dzieci i młodzież, osoby zmagające się z uzależnieniami behawioralnymi, osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków, a także osoby współuzależnione, jak również osoby doznające przemocy w rodzinie. Odbiorcami jest również kadra pedagogiczna placówek oświatowych, pedagodzy i psycholodzy. Przedstawiciele lokalnych organizacji, a także członkowie organizacji pozarządowych działający na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, jak również sprzedawcy napojów alkoholowych.

W szczególności beneficjentami Programu są:

- dzieci i młodzież,
- rodzice, opiekunowie i wychowawcy,
- konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych,
- osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osoby uzależnione,
- rodziny osób z problemem alkoholowym,
- kobiety w ciąży
- pracownicy podmiotów działających na terenie gminy, zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,
- osoby nadużywające substancji psychoaktywnych, w tym tzw. „dopalaczy”,
- osoby palące szkodliwie,
- inne osoby dorosłe, w tym kierowcy.

3. REALIZATORZY PROGRAMU

Tak jak w latach poprzednich Program realizowany będzie w ścisłej współpracy z poniższymi jednostkami:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitach oraz działający przy Komisji Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- Gmina Kiwity,
- Zespół Interdyscyplinarny w Kiwitach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kiwitach,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lidzbarku Warmińskim,
- Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim wraz z I Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Lidzbarku Warmińskim,
- Prokuratura Rejonowa w Lidzbarku Warmińskim,
- Komenda Powiatowa Policji w Lidzbarku Warmińskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lidzbarku Warmińskim z siedzibą w Ornecie,

- Placówki służby zdrowia, oświaty z terenu Gminy Kiwity,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Kiwity.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitych – jest powołana na podstawie Zarządzenia Wójta Gminy Kiwity. Komisja inicjuje działania z zakresu polityki społecznej gminy dotyczące problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych w gminie. Przygotowuje i opiniuje przedstawiony Radzie Gminy Kiwity projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Kontroluje przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawania napojów alkoholowych. Prowadzi cyklicznie rozmowy z osobami dorosłymi nadużywającymi alkohol, o których mowa w art. 24 ustawy mających na celu określenie problemu, edukację i motywację do leczenia odwykowego, a w przypadku braku zgody kierowanie wniosków do biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia, a następnie do sądu. Opiniuje wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji Punktu sprzedaży z uchwałą Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy. Aktywnie włącza się w realizację procedury „Niebieskie Karty” i uczestnictwo w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Informacyjno - Konsultacyjny, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – świadczą pomoc dla osób i rodzin dysfunkcyjnych z powodu nadużywania alkoholu oraz uzależnionych od narkotyków, jak również zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi.

W szkołach prowadzona jest profilaktyka uniwersalna, wdrażane są także programy dla uczniów, nauczycieli, pedagogów, psychologów oraz rodziców. Przy prowadzeniu działań profilaktycznych oraz interwencyjnych, szkoły współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

Sad, Prokuratura oraz Policja realizują zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach swoich kompetencji. Instytucje kultury i organizacje pozarządowe realizują programy dotyczące profilaktyki uzależnień, adresowane głównie do dzieci i młodzieży.

We współpracy wszystkich w/w instytucji budowana jest w naszej gminie spójna strategia przeciwdziałania problemom uzależnień, która opiera się na wdrażaniu programów profilaktycznych. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych

i środków psychoaktywnych, w tym także substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”, przemocy związanej z uzależnieniem oraz uzależnień behawioralnych.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Program opracowano zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia oraz Rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

4. WYKONANIE, KOORDYNACJA ORAZ KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Wójt Gminy Kiwity przy koordynacji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z innymi jednostkami.

Kontrola realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii obejmuje: składanie rocznego sprawozdania do 31 marca następnego roku z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przez Przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitach do Wójta Gminy, składanie przez Wójta Gminy rocznego sprawozdania z wykonania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Radzie Gminy, w sposób ustalony przez Radę, przekazanie właściwemu wojewodzie, do dnia 31 marca każdego roku, rocznej informacji zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego, składanie w razie potrzeby doraźnych informacji w trakcie roku dla Rady Gminy.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY KIWITY

1. ŚRODOWISKO LOKALNE

Gmina Kiwity to gmina wiejska w powiecie lidzbarskim w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego na północnym skraju Pojezierza Olsztyńskiego. Graniczy z gminami: Lidzbark Warmiński, Bartoszyce, Bisztynek, Jeziorany. Powierzchnia gminy wynosi 145,38 km². W skład gminy wchodzi osiemnaście sołectw: Kiwity, Rokitnik,

Bartniki, Kobiela, Konity, Kierwiny, Stoczek, Napraty, Krekole, Kiersnowo, Klejdyty, Samolubie, Połapin, Tolniki Wielkie, Maków, Klutajny, Żegoty, Czarny Kierz.

Na terenie Gminy Kiwity funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne, Parafie, trzy Szkoły Podstawowe, Urząd gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Przychodnia Zdrowia „Medicus”, Gminna Biblioteka Publiczna, oraz Rodzinny Dom Opieki Społecznej. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje szereg prywatnych firm i zakładów usługowych.

Siedzibą władz powiatowych jest Lidzbark Warmiński. Gmina Kiwity charakteryzuje się pięknym krajobrazem, czystym powietrzem i wodą, jak również wysoko rozwiniętym rolnictwem i świadczeniem usług przez drobne zakłady usługowo – produkcyjne.

Ludność gminy Kiwity na dzień 30.11.2024 roku wynosiła ogółem 3 065 osób (wg danych Ewidencji Ludności Gminy Kiwity). Dominującą grupą mieszkańców ze względu na płeć są mężczyźni – 1563 mężczyzn, natomiast kobiety – 1502.

Obecnie na terenie Gminy Kiwity działalność prowadzi 7 placówek handlowych, które posiadają zezwolenia na sprzedaż i podawanie alkoholu. Na jedną placówkę handlową przypada statystycznie 438 osoby.

Placówki handlowe podające i sprzedające alkohol na terenie naszej gminy znajdują się:

- Kiwity 2 punkty sprzedaży alkoholu:
 - Sklep Spożywczo-Przemysłowy „LEWIATAN” Adrian Surynt Kiwity 75,
 - SPOŁEM Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Lidzbarku Warmińskim Sklep nr 10 „GAMA” Kiwity 39b,
- Klutajny 1 punkt sprzedaży alkoholu:
 - Sklep Spożywczo-Przemysłowy Mariusz Klepacki Klutajny 15,
- Krekole 1 punkt sprzedaży alkoholu:
 - Sklep Spożywczo-Przemysłowy Sabina Kulessza Krekole 157/1,
- Żegoty 2 punkty sprzedaży alkoholu:
 - Sklep Spożywczo - Przemysłowy Paweł Komuda - Żegoty 11,
 - Sklep Spożywczo-Przemysłowy Henryka Szutowicz Żegoty 4.
- Stoczek Klasztorny 1 punkt sprzedaży alkoholu:
 - Sklep Spożywczo-Przemysłowy P.H.U. Karolina Sosnowska – Stoczek Klasztorny 31/5.

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Kiwity nie prowadzą sprzedaży napojów alkoholowych w godzinach nocnych – sprzedaż trwa od 6:00 do 22:00.

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z Uchwałą nr XXXIII/189/18 Rady Gminy Kiwity z dnia 7 września 2018 roku kształtuje się następująco:

- maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających do 4,5 % zawartości alkoholu oraz na piwo, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – 15 zezwoleń;
- maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – 15 zezwoleń;
- maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18 % zawartości alkoholu, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – 15 zezwoleń;
- maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających do 4,5 % zawartości alkoholu oraz na piwo, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – 10 zezwoleń;
- maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – 10 zezwoleń;
- maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18 % zawartości alkoholu, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – 10 zezwoleń;

Na terenie Gminy Kiwity zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży ustalono:

- punkty sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 50 metrów od placówek oświatowo-wychowawczych, obiektów kultu religijnego, obiektów sportowych, obiektów administracji publicznej, obiektów służby zdrowia;
- pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą wzdłuż ciągów komunikacyjnych od drzwi wejściowych miejsc przeznaczonych do miejsca sprzedaży napojów alkoholowych do drzwi wejściowych miejsc określonych powyżej tj. placówek oświatowo-wychowawczych, obiektów kultu religijnego, obiektów sportowych, obiektów administracji publicznej, obiektów służby zdrowia. Jednakże w przypadku, gdy obiekty wymienione powyżej są ogrodzone, pomiaru odległości dokonuje się najkrótszą drogą wzdłuż ciągów komunikacyjnych od bramy wejściowej na teren posesji tych obiektów do drzwi wejściowych miejsc sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych.

Miejsca sprzedaży i podawania napojów alkoholowych do 4,5 % alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży mogą być usytuowane wyłącznie w lokalach gastronomicznych i ogródkach piwnych usytuowanych przy lokalach gastronomicznych bez konieczności posiadania odrębnego zezwolenia.

2. SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY KIWITY

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kiwitach jest podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Kiwity.

Głównym zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej w Kiwitach jest realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej t. j.:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- realizacja rządowych programów pomocy społecznej.

W roku 2024 (stan na 31.12.2024 roku) z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kiwitach skorzystało 113 rodzin – 254 osób w rodzinach.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2022 - 2024

	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Liczba rodzin ogółem	97	91	113

Dane: Sprawozdawczość GOPS w Kiwitach

W Gminie Kiwity największym problemem jest ubóstwo, niejednokrotnie spowodowane długotrwałym bezrobociem bądź długotrwałą chorobą czy też niepełnosprawnością. Staje się to głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Coraz częściej ludzie stają się bezradni w rozwiązywaniu własnych problemów oraz modelowaniu dysfunkcji społecznych co w konsekwencji doprowadza do degradacji psychicznej i moralnej osób długotrwale pozostających bez pracy. Doskonale dane, o których mowa przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Skala problemów społecznych

Powód przyznania pomocy	Ogólna liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Alkoholizm	9	10	5	9	17	9
Bezdomność	2	2	4	2	2	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna, rodzina niepełna, i prowadzenia gospodarstwa domowego	13	14	13	49	47	49
Bezrobocie	40	40	37	113	92	88
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
Długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność	24	53	25	36	73	43
Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	5	12	40	23	62
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	0	3	3	0
Ubóstwo	51	50	44	104	82	69
Zdarzenie losowe	1	3	1	2	7	4

Dane: Sprawozdawczość GOPS w Kiwitach

W powyższej tabeli na przestrzeni lat zauważalny jest spadek liczby osób korzystającej z pomocy finansowej Ośrodka co może dowodzić, iż profilaktyka na terenie Gminy Kiwity przynosi oczekiwane rezultaty.

3. DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE KIWITY

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach

rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ww. ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W ramach działalności Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2024 roku odbyła 14 posiedzeń (w 2023 roku- 15 posiedzeń, w 2022 roku- 22 posiedzenia).

Do członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitech w 2024 roku wpłynęło 19 wniosków o objęcie postępowaniem osoby nadużywającej alkohol. Złożone wnioski dotyczyły 16 osób.

Wnioski były składane przez:

- Rodziny osób nadużywających alkohol – 3,
- Komenda Powiatowa Policji w Lidzbarku Warmińskim – 7,
- Zespół Interdyscyplinarny w Kiwitech –5,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kiwitech:
 - pracownik socjalny – 1,
- Prokuratura Rejonowa w Lidzbarku Warmińskim - 3

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitech podejmowała działania wobec powyżej wskazanych wniosków występując z prośbą o wydanie opinii do specjalistów w kierunku zbadania uzależnienia i ewentualnego wskazania środka leczenia, kierowano również wnioski do Sądu Rejonowego w Lidzbarku Warmińskim o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie odwykowym.

Zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest również kontrola punktów sprzedaży, podawania napojów alkoholowych. Zakres kontroli obejmuje: sprawdzenie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zakazu reklam napojów alkoholowych, posiadania informacji

o szkodliwości spożywania alkoholu, oraz weryfikacja oświadczenia o wysokości wartości sprzedaży napojów alkoholowych. W 2024 roku odbyło się 6 kontroli (odbyła się jedna kontrola w każdym punkcie sprzedaży alkoholu). W trakcie kontroli nie odnotowano naruszeń prawa.

Członkowie Komisji w ramach swojej działalności w 2024 roku wydali 17 pozytywnych opinii do wniosków o wydanie pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Właściciele sklepu wystąpił o pozwolenie na każdy rodzaj alkoholu t.j.:

- do 4.55% (piwo) – 6 zezwoleń,
- od 4.55% do 18% (wino) – 6 zezwoleń,
- pow. 18% (wódka) – 5 zezwoleń.

Problem nadużywania alkoholu w dużej mierze dotyka mieszkańców Gminy Kiwity, dlatego też niezbędna jest ciągła praca członków Komisji na rzecz osób i rodzin potrzebujących pomocy.

III. CELE PROGRAMU

Realizacja niniejszego Programu ma charakter ciągły i stanowi kontynuację działań podejmowanych w ostatnich latach przez Gminę Kiwity na rzecz profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania problemów alkoholowych. Dlatego też niezmiennie bądź lekko zmodyfikowane pozostają: cele oraz planowane działania Programu.

CEL OGÓLNY

Celem głównym Programu jest:

ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych, podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury spożycia i wzorów używania napojów alkoholowych oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, jak również zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. *Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób dorosłych, młodzieży, dzieci i ich rodzin, współuzależnionych, uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami od alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych*

OCZEKIWANY EFEKT Zmniejszenie rozmiaru szkód zdrowotnych i społecznych jakich doznają ludzie w związku z sięganiem po alkohol, narkotyki, objęcie większej ilości osób leczeniem we wczesnej fazie choroby alkoholowej i uzależnień behawioralnych.

Realizacja zadania: finansowanie kosztów sporządzania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz przeprowadzanie wywiadów, przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym i kierowanie do Sądu wniosków o przymusowe leczenie, obsługa i prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin, prowadzenie przez członków GKRPA rozmów edukacyjnych i motywujących do podjęcia leczenia odwykowego, upowszechnianie informacji o placówkach leczenia odwykowego, prowadzenie na terenie Gminy punktu wsparcia dla osób utrzymujących trzeźwość, finansowanie organizowanych przez uprawnione podmioty szkoleń i konferencji z zakresu profilaktyki uzależnień, zagadnień z dziedziny przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie oraz pokrywanie kosztów przejazdów członków Komisji i innych osób kierowanych na szkolenia, prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych (oraz uczniów przygotowujących się do zawodu sprzedawcy) w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim oraz prowadzenia procedury interwencji profilaktycznej wobec niepełnoletniego klienta.

Wskaźniki realizacji celów: liczba porad udzielonych w punkcie konsultacyjnym, liczba odbytych rozmów interwencyjno-motywujących przeprowadzonych przez członków GKRPA, liczba sporządzonych opinii przez lekarzy biegłych sądowych, liczba przeprowadzonych wywiadów, liczba osób uczestniczących w zajęciach terapeutycznych, liczba osób przeszkolonych z rozbiciem na poszczególne szkolenia.

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

2. *Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe narkomania, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.*

OCZEKIWANY EFEKT Ochrona dzieci i młodzieży przed wchodzeniem w kontakty z substancjami psychoaktywnymi, uzależnieniem się, ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z ww. rodzin.

Realizacja zadania: edukacja publiczna w obszarze przeciwdziałania przemocy – przewodniki, ulotki, broszury, korzystanie z porad prawnych, organizowanie konsultacji psychologicznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych, współpraca z instytucjami z terenu gminy i powiatu m.in. Policja, Ośrodki Zdrowia, Parafie i organizacje pozarządowe, prowadzenie z osobami uzależnionymi od alkoholu i współuzależnionymi rozmów motywacyjnych do leczenia oraz kierowanie do Sądu Rodzinnego uzależnionych od alkoholu o wskazanie rodzaju leczenia, współpraca ze szkołami i OPS w zakresie organizowania dodatkowej opieki pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci z rodzin, w której występują problemy alkoholowe i przemoc w rodzinie. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 -tego roku życia, osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, a także na kredyt lub pod zastaw.

Wskaźniki realizacji celów: liczba udzielonych porad prawnych, liczba udzielonych porad przez psychologa w punkcie konsultacyjnym, liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w temacie przymusowego leczenia odwykowego przez Gminną Komisję.

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

3. *Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży.*

OCZEKIWANY EFEKT *Zwiększenie świadomości wśród dzieci i młodzieży nt. zagrożeń wynikających z używania alkoholu i innych substancji uzależniających, kształtowanie postaw prozdrowotnych.*

Realizacja zadania: organizowanie i dofinansowanie spektakli profilaktycznych, konkursów, dofinansowanie warsztatów szkoleniowo-profilaktycznych, zajęć sportowych oraz warsztatów i imprez kulturalnych, podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym dla rodziców, rozpropagowywanie czasopism, ulotek, broszur i innych materiałów służących profilaktyce i promocji zdrowego stylu życia, doposażenie szkół w materiały edukacyjne dotyczące narkotyków i dopalaczy.

Wskaźniki realizacji celów: liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach oraz w przedstawieniach profilaktycznych, liczba rodziców uczestniczących w programach edukacyjno-profilaktycznych, liczba zakupionych materiałów edukacyjnych, liczba spektakli.

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

4. *Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.*

OCZEKIWANY EFEKT *Wzrost wiedzy mieszkańców nt. negatywnych konsekwencji sięgania po środki uzależniające, kształtowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki problemowej.*

Realizacja zadania: *wspieranie działań podejmowanych przez inne instytucje, organizacje pozarządowe, kościoły i osoby fizyczne mające wyraźne odniesienie profilaktyczne, udzielanie pomocy kuratorom sądowym wykonującym nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu, wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie złożonego projektu zgodnie z zasadami określonymi ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizującym zadania profilaktyczne.*

Wskaźniki realizacji celów: *liczba podmiotów i organizacji oraz osób fizycznych, którym udzielono wsparcia, liczba podjętych działań profilaktycznych, liczba ogłoszonych otwartych konkursów oraz liczba pozytywnie rozpatrzonych ofert.*

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

5. *Podjęcie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.*

OCZEKIWANY EFEKT *Zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa w związku z handlem napojami alkoholowymi.*

Realizacja zadania: *zadbanie, aby w miejscach sprzedaży napojów alkoholowych były widoczne informacje o szkodliwości spożywania alkoholu oraz zakazie podawania i sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym, egzekwowanie uchybień na drodze sądowej, plan kontroli placówek handlowych zostanie umieszczony na stronie BIP Gminy w zakładce GKRPA, ograniczenie dostępu do alkoholu*

Wskaźniki realizacji celów: *liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, liczba skierowanych wniosków o naruszenie przepisów w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych, liczba zezwoleń dla każdej kategorii napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia (placówki handlowe).*

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

6. *Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób.*

OCZEKIWANY EFEKT *Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.*

Realizacja zadania: finansowanie wybranych programów wspomagających proces readaptacji społecznej dla osób uzależnionych, członków rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii oraz osób dotkniętych przemocą domową. Realizacja działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych, prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii oraz osób dotkniętych przemocą domową. Udzielanie osobom uzależnionym i ich rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych

Wskaźniki realizacji celów: liczba uczestników programu, liczba wykwalifikowanej kadry, liczba instytucji/organizacji zaangażowanych w realizację programu, liczba udzielonych porad, konsultacji itp.

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

7. *Finansowe wspieranie imprez profilaktycznych.*

Dofinansowanie imprez pozakonkursowych będzie realizowane na podstawie złożonego wniosku i załączonego do niego opisu zadania i szczegółowego programu profilaktycznego realizowanego w programie zadania, z tym, że finansowane będą zakupy materiałów wykorzystywanych wyłącznie do realizacji zadania.

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

8. *Zapewnienie działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitach.*

Realizacja zadania: tworzenie warunków do pracy GKRPA – wynagrodzenia dla członków, obsługa administracyjna i utrzymanie lokalu: dodatkowe szkolenia dla członków Komisji: pokrywanie kosztów sądowych, wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu oraz innych niezbędnych kosztów wynikających z działań Komisji.

Wskaźniki realizacji celów: liczba członków Komisji, liczba osób objętych działaniami, liczba osób skierowanych do placówek leczenia odwykowego.

Okres realizacji: lata 2026 – 2029

IV. PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII NA TERENIE GMINY KIWITY

ZJAWISKO NARKOMANII

Narkomania spostrzegana jest jako jednostka chorobowa o złożonym charakterze. W narkomanii, w odróżnieniu od choroby alkoholowej, prócz uzależnienia fizycznego oraz psychicznego, występuje także uzależnienie społeczne. Problem używania narkotyków jest dodatkowo złożony pod względem prawnym, gdyż są one nielegalne. Używanie narkotyków jest nielegalne i często ukrywane, trudno jest zatem ocenić rozmiar występowania tego zjawiska oraz związanych z nim niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych. Bardzo trudna jest ocena rzeczywistego zasięgu zjawiska używania narkotyków przez młodzież. Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się zarówno wzory używania, jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Narkotyki stały się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagają młodych ludzi w nauce. Aby zmniejszyć rozpowszechnienie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i innych środków zastępczych wśród młodych ludzi, konieczne jest wdrożenie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości młodzieży i rodzin, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych chroniących przed używaniem narkotyków. Konieczne, są także kompleksowe działania profilaktyczne obejmujące całe rodziny. Zintegrowane działania muszą być adresowane zarówno do dzieci, młodzieży, jak i do rodziców oraz nauczycieli. Profilaktyka, jako oferta wzbogacająca wychowanie oraz edukację dzieci i młodzieży, wymaga podjęcia działań ukierunkowanych nie tylko na zapobieganie szkodom, ale przede wszystkim na promowanie zdrowia rozumianego całościowo, które obejmuje wymiary: fizyczny, psychiczny, społeczny, duchowy i publiczny. Jednakże najważniejszym elementem procesu przeciwdziałania narkomanii jest profilaktyka prowadzona w środowisku lokalnym.

Narkomania (uzależnienie od substancji psychoaktywnych) to stan psychicznego i fizycznego uzależnienia od przyjmowania określonych substancji. Charakteryzuje się przymusem zażywania środka, tendencją do zwiększania dawki oraz silnymi objawami odstawiennymi w przypadku zaprzestania używania.

Typowe objawy uzależnienia od narkotyków i sygnały ostrzegawcze to m.in.:

- zmiany fizyczne: nagły spadek wagi, zmiana apetytu, przekrwione oczy, rozszerzone lub zwężone źrenice, brak higieny.

- zmiany w zachowaniu: wahania nastroju, drażliwość, agresja, nadpobudliwość lub apatia, unikanie kontaktu, notoryczne oszukiwanie, znikanie pieniędzy lub wartościowych przedmiotów.

- zmiany psychiczne: stany lękowe, depresja, urojenia, a w skrajnych przypadkach psychozy.

Narkomania, czyli uzależnienie od narkotyków, bywa również nazywana lekomanią, toksykomanią, czy farmakomanią, jest stanem psychicznym lub fizycznym, który jest wynikiem interakcji zachodzącej pomiędzy organizmem a środkiem uzależniającym. Celem osób uzależnionych podczas leczenia jest osiągnięcie stanu psychicznego, który pozwala uniknąć złego samopoczucia. Narkomania polega na nałogowym przyjmowaniu środka, doustnie, domięśniowo, drogą oddechową, czy dożylnie. Substancja wprowadza Pacjenta w stan odurzenia.

Uzależnienie od narkotyków nie dotyczy wyłącznie popularnej kokainy, czy heroiny. Narkomania może obejmować również inne substancje lub mieszanki substancji, które – zażywane przez jakiś okres – prowadzą do uzależnienia. Osoba z uzależnieniem od narkotyków z czasem zyskuje odporność na działanie zażywanej substancji, co prowadzi do pogłębienia problemu, zwiększania dawek i częstotliwości ich przyjmowania. Uzależnienie fizyczne od narkotyków sprawia, że osoba uzależniona odczuwa potrzebę zażywania substancji w wyniku zespołu abstynencyjnego. Organizm potrzebuje środka do prawidłowego funkcjonowania, a jego brak prowadzi m.in. do bezsenności, drżenia mięśni lub wymiotów.

W związku z tak trudnym do wyleczenia uzależnieniem art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. 2023.1939 t.j.) nakłada na gminę obowiązek prowadzenia działań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii, jako zadania własnego gminy.

PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII – ZADANIA WŁASNE GMINY I SPOŚÓB ICH REALIZACJI

ZADANIE 1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;

Sposób realizacji:

- współpraca z placówkami służby zdrowia i ośrodkami leczenia uzależnień w zakresie leczenia, rehabilitacji osób uzależnionych od narkotyków, współuzależnionych;

- współpraca z Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kiwitach, Prokuraturą Rejonową w Lidzbarku Warmińskim, Sądem Rejonowym w Lidzbarku Warmińskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ornecie z siedzibą w Lidzbarku Warmińskim;
- gromadzenie informacji dotyczących placówek świadczących pomoc osobom uzależnionym od narkotyków, członkom ich rodzin, grup ryzyka, telefonów zaufania, ośrodków leczenia stacjonarnego i ambulatoryjnego;
- działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitach, rozmowy motywujące z osobami uzależnionymi do podjęcia leczenia;
- szkolenia specjalistów - organizowanie i dofinansowanie szkoleń, kursów zwiększających kompetencje w zakresie przeciwdziałania narkomanii, pomocy psychologiczno - medycznej, pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi,
- upowszechnianie informacji na temat placówek i programów dla osób uzależnionych.

ZADANIE 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej.

Sposób realizacji:

- prowadzenie poradnictwa dla rodzin, w których występują problemy narkomanii w zakresie przyczyn sięgania po narkotyki oraz ponoszenia szkód zdrowotnych i społecznych używania narkotyków;
- inicjowanie tworzenia grup wsparcia dla członków rodzin, którzy pod kierunkiem psychologa będą się uczyć jak radzić sobie z uzależnieniem dzieci;
- prowadzenie edukacji publicznej w zakresie problematyki narkotykowej poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (broszur, ulotek);
- współpraca z Komisariatem Policji w Lidzbarku Warmińskim, Ośrodkami Zdrowia w Lidzbarku Warmińskim, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kiwitach w obszarze przeciwdziałania narkomanii.

ZADANIE 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Sposób realizacji:

- organizowanie w szkołach na terenie Gminy Kiwity programów i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz środowiska pedagogicznego;
- współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie realizacji programów profilaktycznych/ działania w zakresie edukacji i profilaktyki w szkołach zmierzające do

uświadomienia skutków zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych skierowane do uczniów i ich rodziców;

- zakup materiałów informacyjno – edukacyjnych oraz pomocy dydaktycznych do realizacji programów profilaktycznych i profilaktyki środowiskowej;
- upowszechnianie materiałów edukacyjnych o tematyce antynarkotkowej tj. plakaty, ulotki, broszury;
- promowanie i organizowanie różnorodnych form edukacji profilaktyki w zakresie przeciwdziałania narkomanii (prelekcje, pogadanki, warsztaty, konkursy, spektakle, itp.);
- promowanie zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków oraz różnych form aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych;
- podnoszenie kwalifikacji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kiwitach poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu.

ZADANIE 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Sposób realizacji:

- współpraca i wspieranie działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kiwitach,
- współpraca z Policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych;
- dofinansowanie realizacji programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami w obszarze przeciwdziałania narkomanii;

ZADANIE 5. Świadczenia pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Sposób realizacji:

- współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kiwitach.

Zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii realizuje się w szczególności przez działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną, która obejmuje: promocję zdrowia psychicznego, promocję zdrowego stylu życia, informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używania może prowadzić do narkomanii,

oraz o narkomanii i jej skutkach, edukację psychologiczną i społeczną, edukację prawną, działania interwencyjne.

Zgodnie z powyższym gmina ma możliwość przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki uzależnień.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez: działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych; ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych; nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii; zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii; nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

V. PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM BEHAVIORALNYM

Dodatkowo elementem gminnego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, wynika to z art. 4 [1] ust. 1, który mówi, iż do zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych ma należeć także prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym.

Uzależnienia behawioralne to nałogowe wykonywanie określonych czynności, takich jak hazard, zakupy, korzystanie z Internetu czy jedzenie, które są źródłem krótkotrwałej przyjemności lub ulgi, ale prowadzą do utraty kontroli i negatywnych konsekwencji w życiu. Ich główne cechy to silny przymus, natrętne myśli, zaniedbywanie innych sfer życia i pogorszenie stanu psychicznego. Leczenie najczęściej opiera się na psychoterapii, zwłaszcza metodach poznawczo-behawioralnych. W przeciwieństwie do uzależnień od substancji, nie wiążą się z przyjmowaniem środków psychoaktywnych.

Charakteryzują się silnym wewnętrznym przymusem, który prowadzi do utraty kontroli nad zachowaniem. Nieudzielenie sobie odpowiedzi na przymus lub niemożność wykonania czynności prowadzi do cierpienia, lęku, napięcia lub innych negatywnych emocji.

Przykłady uzależnień behawioralnych:

- patologiczny hazard: wygrywanie pieniędzy, w tym również w grach hazardowych online,
- siecioholizm: używanie Internetu, smartfonu lub mediów społecznościowych,
- zakupoholizm: nałogowe kupowanie rzeczy, które nie są potrzebne,
- pracoholizm: nadmierne poświęcanie czasu pracy,
- kompulsywne objadanie: utrata kontroli nad jedzeniem,
- ortoreksja: nadmierna koncentracja na zdrowym jedzeniu,
- seksoholizm i uzależnienie od pornografii: niezdrowe i kompulsywne zachowania seksualne lub oglądanie pornografii,
- fonoholizm: uzależnienie od telefonu komórkowego,
- uzależnienie od kart płatniczych: przymus wydawania pieniędzy za pomocą kart kredytowych lub debetowych staje się kompulsywnym i niekontrolowanym zachowaniem,
- kleptoholizm: uzależnienie od okradania,
- tanoreksja: uzależnienie od opalania, często związane z solarium i zaburzeniami obrazu własnego ciała.

Wspólną cechą wszystkich uzależnień jest zaburzona kontrola impulsów, którym osoba z takimi problemami nie jest w stanie się oprzeć, a poddanie się im przynosi poczucie ulgi. Cechą charakterystyczną uzależnienia (każdego rodzaju) jest narastanie trudności w kontrolowaniu zachowań z nim związanych oraz zwiększenie tolerancji (czyli wewnętrznej potrzeby coraz większej częstotliwości podejmowania czynności uzależniającej). W momencie, gdy czynność zostanie przerwana lub możliwość jej wykonywania zostanie ograniczona, pojawiają się niepożądane objawy abstynencyjne, inaczej odstawienne. Do takich objawów należą zaburzenia fizjologiczne ze strony organizmu, np. nadmierna potliwość, drżenie rąk, bóle głowy czy bezsenność. Dołączyć się mogą także problemy natury psychologicznej, takie jak zachowania agresywne, rozdrażnienie, nasilony lęk, wstyd czy poczucie winy. Co ważne, osoba, której dotyczy uzależnienie, powtarza dane zachowanie pomimo świadomości, że jest ono niezdrowe, a nawet niebezpieczne dla jej funkcjonowania w sferze zawodowej, rodzinnej czy psychiczno-społecznej. Przez wiele lat trwania w uzależnieniu odrzuca negatywne opinie otoczenia na temat negatywnych konsekwencji nałogu. Osoby uzależnione często nieświadomie kreują wiele różnych złudzeń na temat swojego życia oraz zachowania, powoduje to niestety zmniejszenie chęci do zmiany swoich szkodliwych nawyków. **Szczególnie często uzależnienia behawioralne dotyczą dzieci oraz młodzieży.** Jednym z częstszych takich zaburzeń jest nałogowe korzystanie z zaawansowanych technicznie urządzeń do wymiany danych, takich jak komputery i smartfony.

Profilaktyka uzależnień behawioralnych obejmuje edukację i podnoszenie świadomości na temat zagrożeń, rozwijanie zdrowych strategii radzenia sobie ze stresem i nudą, promowanie zdrowego stylu życia, wzmacnianie czynników chroniących oraz ograniczanie czynników ryzyka. Działania te mogą być kierowane do młodzieży, rodziców i całej społeczności, a w przypadku zaobserwowania problemów, kluczowe jest wczesne rozpoznanie i skonsultowanie się ze specjalistą.

Kluczowe elementy profilaktyki

Edukacja i świadomość:

Podnoszenie wiedzy na temat uzależnień behawioralnych (np. od gier, internetu, hazardu), mechanizmów ich powstawania i czynników ryzyka.

Rozwijanie umiejętności:

Uczenie zdrowych sposobów radzenia sobie ze stresem, złością, frustracją i nudą, a także rozwijanie umiejętności społecznych i asertywności.

Promowanie zdrowego stylu życia:

Dbanie o równowagę między życiem online i offline, rozwijanie pasji, celów życiowych i zdrowych relacji.

Wzmacnianie czynników chroniących:

Wzmacnianie cech i postaw, które chronią przed uzależnieniem, np. poczucie własnej wartości i umiejętność budowania relacji.

Ograniczanie czynników ryzyka:

Minimalizowanie wpływu czynników, które sprzyjają uzależnieniom, takich jak toksyczne środowiska.

Działania profilaktyczne

Programy profilaktyczne:

Uczestnictwo w programach edukacyjnych i warsztatach prowadzonych w szkołach lub innych placówkach.

Wsparcie psychologiczne:

Wczesna interwencja i wsparcie psychologiczne dla osób zagrożonych lub już rozwijających problem.

Wsparcie dla rodziny:

Psychoedukacja dla rodziców i opiekunów, aby mogli oni zrozumieć problem i nauczyć się, jak wspierać swoje dzieci.

Monitorowanie i obserwacja:

Obserwacja zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, takich jak nadmierny czas spędzany w internecie, zaniedbywanie nauki czy problemy z emocjami.

VI. TERMIN REALIZACJI ZADAŃ I ICH WDRAŻANIE

Realizacja zadań objętych Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii została zaplanowana na okres od stycznia 2026 roku do grudnia 2029 roku. Przedmiotowe zadania mają charakter długoterminowy i stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych. Proces wdrażania Gminnego Programu polega przede wszystkim na systematycznej realizacji działań w nim ujętych, promocji i społecznej komunikacji.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

SPOSÓB FINANSOWANIA

Realizacja gminnego programu prowadzona będzie w oparciu o środki finansowe budżetu gminy uzyskane z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podczas realizacji Programu, gmina zobowiązana jest do przestrzegania ustawowego wymogu, aby każde zadanie finansowane w jego zakresie miało rzeczywisty związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

CZŁONKOWIE KOMISJI - WYNAGRODZENIE

Posiedzenia Komisji zwołuje Przewodniczący według potrzeb. Członkowie GKRPA ustalają szczegółowy zakres działań, wynikających z programu profilaktyki, wnioskując jednocześnie o przeznaczenie na ten cel stosownych środków w budżecie gminy. Po uchwaleniu budżetu Komisja koryguje plan działań wskazując sposób jego realizacji.

Za udział w posiedzeniach, czynnościach kontrolnych członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje:

- a) Przewodniczący Komisji - 180,00 zł /brutto/,
- b) Pozostali Członkowie - 120,00 zł /brutto/,
- wynagrodzenie obejmuje zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych;
- podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis członka Komisji na liście obecności na posiedzeniu Komisji,

Koszty szkoleń, podróży służbowych i diet członków Komisji związanych z pełnieniem funkcji członka Komisji pokrywane są ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z obowiązującymi

regulacjami dotyczącymi zwrotu kosztów podróży pracowników urzędu gminy. Decyzję o skierowaniu na szkolenie podejmuje Wójt Gminy na wniosek przewodniczącego Komisji.

Za prowadzenie doradztwa psychologicznego dla osób skierowanych przez GKRPA przysługuje wynagrodzenie w wysokości 120,00 zł brutto za godzinę. Podstawą do wynagrodzenia będzie rachunek z potwierdzoną realizacją usługi przez Przewodniczącą GKRPA.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i innych osób prawnych odbywa się w drodze konkursu ofert na podstawie umowy zawieranej pomiędzy stronami. Z osobami fizycznymi zawierane są umowy - zlecenia na wykonanie określonego zadania. Upoważnia się przewodniczącego komisji GKRPA do występowania do Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Kiwitach z wnioskami o przeniesienie środków finansowych pomiędzy paragrafami i zadaniami wydatków w ramach budżetu działu 851 ochrona zdrowia rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi.

VIII. PRZEWIDZIANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- Objęcie dzieci i młodzieży szkolnej programami profilaktycznymi i działaniami o charakterze profilaktycznym.
- Wzmocnienie postaw abstynenckich oraz postaw sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu w społeczności.
- Podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Kiwity wobec skutków nadużywania napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych.
- Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych oraz redukcję dostępności i zapotrzebowania na substancje narkotyczne .
- Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
- Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat różnych form przemocy i faktu, że jest to przestępstwo, na które nie ma przyzwolenia we współczesnym świecie.
- Zapewnienie dostępności wsparcia specjalistycznego.

Załączniki :

1. Harmonogram Realizacji wydatków GKRPA w Gminie Kiwity w 2026 r.

Harmonogram realizacji wydatków GKRPA w Gminie Kiwity w 2026 roku

Z analizy w/w programu wynika, iż główne kierunki działań powinny być skierowane na finansowanie zadań wyszczególnionych w preliminarzu kosztów:

ZADANIE	KWOTA zł
Wynagrodzenie dla członków komisji za posiedzenie: $15 \times 780 = 11\,700,00$ zł Wynagrodzenie psychologa: $12 \text{ dni} \times 2 \text{ godziny po } 120,00 \text{ zł} = 2\,880,00$ zł Wydanie opinii w sprawie uzależnień (psycholog, psychiatra): $4\,800,00$ zł Zakupy materiałów biurowych: $5\,500,00$ zł	24 880,00 zł
Składki ZUS od umów zleceń	500,00 zł
<u>Umowy zlecenia:</u> prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, realizacja programów profilaktyczno – edukacyjnych w tym: Usługi: $12\,520,00$ zł Zakupy (ulotki, plakaty, publikacje): $900,00$ zł	13 420,00 zł
Opłaty sądowe: $800,00$ zł Opinie sądowe: $4\,000,00$ zł	4 800,00 zł
Delegacje	400,00 zł
Szkolenia z zakresu profilaktyki uzależnień oraz innych patologii społecznych członków Komisji, sprzedawców napojów alkoholowych i innych.	4 000,00 zł
Narkomania: prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii Usługi: $1\,000,00$ zł Zakupy: $500,00$ zł	2 000,00 zł
RAZEM	50 000,00 zł